

Ulkopuolinen asiantuntija viranomaistehtävissä

- Terveydensuojelulain mukaiset
tehtävät, Vesa Pekkola, Sosiaali- ja
terveysministeriö

Vesa Pekkola
Neuvotteleva virkamies
Sosiaali- ja terveysministeriö

Ulkopuoliset asiantuntijat terveydensuojelussa

- Terveydensuojeluvalvonnassa ulkopuoliset asiantuntijat ovat välttämättömiä, erityisesti asumisterveyskysymyksissä.
- Ulkopuolisia asiantuntijoita on voitu käyttää valvonnan tukena, **ei viranomaisena!**
  - Terveydensuojeluviranomainen on arvioinut asiantuntijoiden ammattitaidon-, pätevyyden ja tutkimusmenetelmien luotettavuuden.
- Järjestely ei ole toiminut siten kuin on toivottu
  - Arviointi on koettu vaikeaksi asiantuntijoiden ammattitaidon ja pätevyyden kirjavuuden vuoksi.
  - Eri kunnissa arviointikriteerit ja järjestelyt ovat olleet erilaisia
  - Hyväksyminen jokaiseen kuntaan erikseen
- On ollut tarve muuttaa pätevyyden arviointi valtakunnalliseksi henkilösertifioinniksi.

Pätevyysvaatimukset laadittu alan yhteistyönä

- Hometalkoiden hanke, jossa laadittu ehdotus rakennusalan pätevyyksistä
- Terveysturvallisuuslain mukaiset pätevyudet säädetty ko. hankkeen pohjalta, jotta on yhteensopiva myös muun rakennusalan kanssa.

KOSTEUS- JA HOME TALKOOT

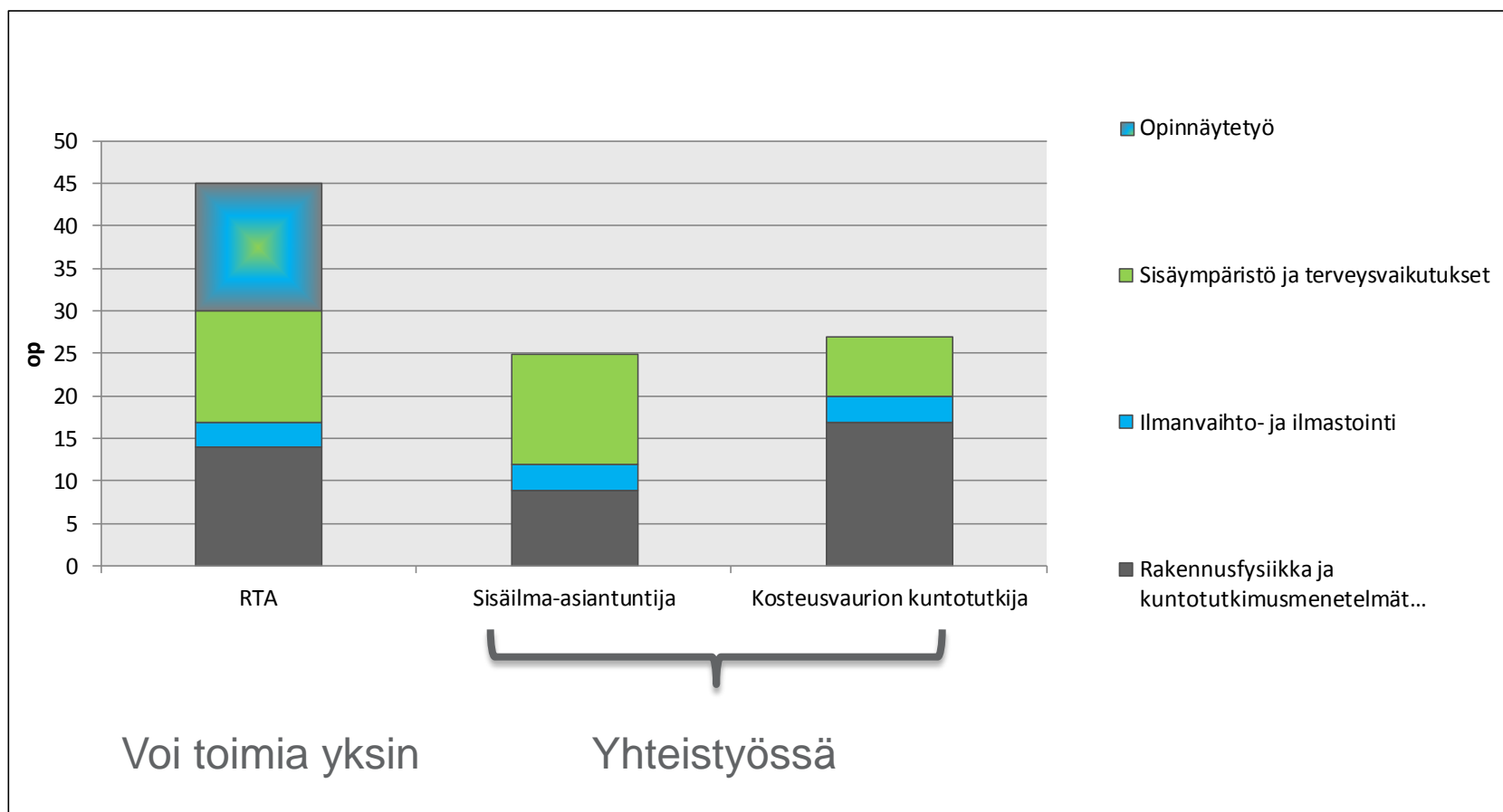

TERVEIDEN TALOJEN ERIKOISJOUKOT

Kosteus- ja homevaurio- sekä muiden sisäilmaongelmien asiantuntijoiden koulutuksen ja pätevytymisen kehittäminen ja synkronointi

Loppuraportti
12.04.2013
Helmi Kokotti, Itä-Suomen yliopisto

Terveydensuojelulain mukaiset ulkopuoliset asiantuntijat

Rakennuksessa vauriota ei voida korjata, ellei tiedetä sen syytä

- Rakennuksen kunnon ja sisäilman tekijöiden tutkijoiden on ymmärrettävä monipuolisesti vauriomekanismit ja niiden vaikutukset sisäilman terveellisyyteen. Tämän ymmärryksen varmistaminen on pätevyyksien tavoitteena.
- Rakennusterveysasiantuntijan osaaminen on painottunut henkilön perustutkinnon alaan, rakennustekniseen tai sisäilmaan.
  - Kuitenkin niin että hän ymmärtää riittävästi toista alaa riittävästi **pystyäkseen tutkimaan ja vetämään rakennuksen kunnon ja terveellisyyden tutkimushanketta**, jossa on mukana mahdollisesti myös erityisasiantuntijoita (mm. mikrobiologeja, terveydenhoitajia, rakennusfysikoita ja kemistejä).
- Kosteusvaurion kuntotutkijan ja sisäilma-asiantuntijan osaamisvaatimukset **yhdessä vastaavat sellaista osaamista jolla kokonaisymmärrys ongelmasta pystytään saavuttamaan.**

SISÄILMAONGELMAN TUTKIMISEN VAIHEET

TsL 49 § Ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttäminen terveydensuojeluvalvonnassa / voimaan 1.3.2015

*”Asunnon ja muun oleskelutilan tutkimuksia ja selvityksiä tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla **tulee olla tarvittava pätevyys** terveyshaittaa aiheuttavien kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijöiden selvittämiseksi. **Mittaukset, tutkimukset ja selvitykset on tehtävä sekä näytteet otettava luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.***

*Jos viranomaisvalvontaa varten tarvitaan ulkopuolista asiantuntijaa sellaisen mittauksen, tutkimuksen tai selvityksen tekemiseen taikka näytteen ottamiseen, johon 49 d §:n 1 momentissa tarkoitettu **pätevyys ei sovellu tai ole tarkoituksenmukainen**, on tehtävässä käytettävä **muutoin pätevää henkilöä**. Jos edellä tarkoitettu ulkopuolinen asiantuntija käyttää apunaan henkilöä, joka ei ole osoittanut pätevyyttään 49 d §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, hän vastaa siitä, että tutkimukset ja selvitykset on tehty asiantuntevasti ja pätevästi.*

*Ulkopuoliseen asiantuntijaan **sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen tehdessään tässä laissa tarkoitettuja tutkimuksia ja selvityksiä.** Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa [\(412/1974\)](#).”*

Viranomaisvalvonnassa on tärkeää, että tutkimukset ja selvitykset tehdään luotettavasti ja asiamukaisesti sekä hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

TsL 49 c § Henkilösertifioijana toimimisen edellytykset, voimaan 1.3.2015

- Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää toimijan, joka sertifioi henkilön ulkopuoliseksi asiantuntijaksi.
- Toimijalla tulee olla:
  - a) riittävä ja asiantunteva henkilöstö sertifioinnin toteuttamiseksi
  - b) muut käytännön edellytykset sertifiointitoiminnan järjestämiseen
  - c) toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton asema sertifioitaviin nähden
- Nimeäminen voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytykset lakkaavat tai sertifioinnissa havaitaan olennaisia puutteellisuuksia eikä toimija ole korjannut toimintaansa sosiaali- ja terveysministeriön kehotuksesta huolimatta annetussa määräajassa.
- Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo henkilösertifioijan toimintaa.

Toimijoiksi nimetty VTT Expert Service oy (RTA ja sisäilma-asiantuntija) ja FISE Oy (kosteusvaurion kuntotutkija)

TsL 49 d § Henkilön sertifiointi ulkopuoliseksi asiantuntijaksi 1-2 mom, voimaan 1.3.2015

- ”Edellä 49 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön tulee osoittaa pätevyytensä suorittamalla hyväksytysti sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämä koulutus ja osaamistesti taikka hyväksyttämällä aiemmin koulutuksella tai työkokemuksella hankkimansa vastaava osaaminen. Tarkempia säännöksiä pätevyyden osoittamiseksi suoritettavan koulutuksen sisällöstä ja laajuudesta sekä edellytettävästä työkokemuksesta tai muusta osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.
- Edellä 49 c §:ssä tarkoitettu toimija arvioi henkilön pätevyyden toimia ulkopuolisena asiantuntijana ja tekee merkinnän hyväksytystä pätevydestä ylläpitämäänsä **julkiseen tietojärjestelmään** sertifiointin voimassaoloajaksi. Merkinnällä osoitetaan henkilön sertifiointi ulkopuoliseksi asiantuntijaksi. Lisäksi sertifiointi antaa henkilölle osoituksena sertifiointista todistuksen, jonka mallin sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa. Sertifiointi on **voimassa 5 vuotta**, jonka umpeen kuluttua, jollei sertifiointia uudisteta, tulee sertifiointin poistaa merkintä rekisteristä.”
- **Pätevyys (koulutus + työkokemus) voidaan osoittaa usealla tavalla.**
- **Pätevät asiantuntijat merkitään julkiseen rekisteriin.**
- **Pätevyys on voimassa 5 vuotta, jonka jälkeen se on uusittava.**

TsL 49 d § Henkilön sertifiointi ulkopuoliseksi asiantuntijaksi 3-4 mom, voimaan 1.3.2015

- *”Jos henkilö ei täytä enää pätevyysvaatimuksia tai toistuvasti laiminlyö tehtävissä edellytettävää riippumattomuutta tai asiallista raportointia taikka oikeita mittaus- ja tutkimusmenetelmiä, sosiaali- ja terveysministeriö voi päättää merkinnän poistamisesta tietojärjestelmästä. Merkinnän tietojärjestelmästä poistaa sertifioija. Ennen tietojärjestelmästä poistamista henkilölle on kuitenkin varattava tilaisuus korjata pätevydessään oleva puute, jollei puute ole niin olennainen, ettei sen korjaaminen ole mahdollista kohtuullisessa ajassa.*
- *Ulkopuolisen asiantuntijan tulee pitää ammattitaitoaan yllä asunnon tai muiden oleskelutilojen terveydellisten olosuhteiden arvioinneilla, koulutuksella tai näihin rinnastettavalla tavalla, jotta hänen sertifiointinsa voidaan uudistaa. Asiantuntijan on esitettävä ammattitaitonsa ylläpitämisestä selvitys hakiessaan sertifiointin uudistamista 49 c §:ssä tarkoitetulta toimijalta.”*
- *Asiantuntija voidaan poistaa rekisteristä, jos pätevyys tai toimintatavat eivät vastaa ulkopuoliselta asiantuntijalta edellytettyä.*
- *Ammattitaitoa on ylläpidettävä.*

Siirtymäsäännös ulkopuolisille asiantuntijoille

Aika	Asiantuntija		
Nykyhetki	Sertifioitu rakennusterveysasiantuntija	Voimassaolevan lain mukainen ulkopuolinen asiantuntija, jolla ei ole rakennusterveysasiantuntija-sertifiointia	Muut asiantuntijat
Lain voimaantulo			
Siirtymäaika 1.3.2015 – 28.2.2017	Voi toimia ulkopuolisena asiantuntijana lain voimaantullessa. Sertifiointi on voimassa päätöksessä määrätyn ajan ja tämän jälkeen	Voi toimia ulkopuolisena asiantuntijana siirtymäajan. Siirtymäaikana on mahdollisuus hankkia henkilösertifiointiin tarvittava koulutus ja hakea sertifiointia. Koulutussuunnitelman laadinnassa voidaan huomioida aikaisemmin hankittu osaaminen.	Henkilön on hankittava henkilösertifioinnin edellyttämä koulutus hyväksytysti ja haettava henkilösertifiointia. Koulutussuunnitelman laadinnassa voidaan huomioida aikaisemmin hankittu osaaminen.
Siirtymäajan päättyä 1.3.2017	sertifiointi uusitaan uuden lain mukaisesti.	Siirtymäajan jälkeen ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava lain mukainen henkilösertifiointi toimiakseen ulkopuolisena asiantuntijana.	

Tilanne tällä hetkellä

- Rakennusterveysasiantuntijoiden rekisteri on olemassa ja **sertifioituja on 116 hlöä.**
- Sisäilma-asiantuntijan ja kosteusvaurion kuntotutkijan pätevyudet ovat vielä uusia, eikä rekistereissä ole vielä henkilöjä
- Koulutustahot: **Helsinki, Kuopiossa 2, Rovaniemi, Satakunta, Turku, RATEKO**, uusia on tulossa.
- OKM, YM ja STM rahoittavat (2013–2016) kahta rakennusterveyden koulutuksen kehittämishanketta joissa **kartoitetaan rakennusterveyden opetuksen osuutta korkeakoulujen tutkintokoulutuksissa ja kehitetään menetelmiä korkeakoulujen yhteisopetukseen puuttuvasta rakennusterveyden osasta.**
- Samaan yhteyteen kehitetään työssä oleville rakennusterveyden täydennyskoulutusta.